

СТАНОВИЩЕ

от

проф. д-р Снежина Колева Бисерова

член на научно жури по процедура за заемане на академична длъжност

„доцент“ в Област на висше образование 8. Изкуство

Професионално направление 8.2. Изобразително изкуство

(Декоративни изкуства и комбинаторика),

за нуждите на катедра „Визуални изкуства“,

Факултет по науки за образованието и изкуствата

СУ „Св. Климент Охридски“

Конкурсът е обявен в Държавен вестник бр. 20 / 08. 03. 2024 г.

Процедурата на конкурса съответства напълно с изискванията на държавните и университетските нормативни документи относно заемането на академични длъжности.

На първото заседание на журито са спазени нормативните изисквания за присъствено и неприсъствено участие в заседанието и са избрани рецензенти, както и членове на журито, които да изготвят становища.

В конкурса за заемане на академичната длъжност „доцент“ в Професионално направление 8.2. Изобразително изкуство (Декоративни изкуства и комбинаторика), са се явили и са допуснати до участие двама кандидати – гл. асистент. д-р Красимира Любенова Дренска и д-р Розалия Георгиева Гилова.

И двамата кандидати изпълняват минималните национални изисквания по чл. 26 от ЗРАСРБ за научна област 8. Изкуства, Професионално направление 8.2. Изобразително изкуство. Техните художественотворчески и научни приноси ще бъдат разгледани в последователност.

1. Данни за кандидата Красимира Любенова Дренска

Биографията на Красимира Любенова Дренска свидетелства за задълбочени професионални интереси и компетенции в областта на декоративните изкуства и в по-тесен план – на ръчно рециклираната хартия. Тук ще отбележа само някои съществени моменти от нея като база за аргументиране на качества в контекста на настоящия конкурс.

През 2011 г. Красимира Дренска завършва бакалавърска програма в специалност „Изобразително изкуство“ в СУ, ФНПП (понастоящем – Факултет по науки за образованието и изкуствата).

От 2012 г. тя е магистър по „Педагогика и семиотика на изобразителното изкуство“, специалност „Изобразително изкуство“ в СУ „Св. Климент Охридски“, ФНПП (понастоящем ФНОИ), Катедра „Визуални изкуства“.

През 2017 г. придобива образователната и научна степен „доктор“ по 1.3 Педагогика на обучението по (Методика на обучението по изобразително изкуство), след успешно защитен дисертационен труд към катедра „Визуални изкуства“, ФНПП (по настоящем Факултет по науки за образованието и изкуствата) на Софийски университет „Св. Климент Охридски“ на тема: „Знаково-символно значение в произведения на декоративно-приложните изкуства в обучението по изобразително изкуство за 7. клас на общообразователното училище“.

От 2018 г. е асистент по „Декоративни изкуства и комбинаторика“, „Живопис и цветознание“ в катедра „Визуални изкуства“ към ФНОИ на СУ „Св. Климент Охридски“

От 2020 г. е главен асистент по „Декоративни изкуства и комбинаторика“ в катедра „Визуални изкуства“ към ФНОИ на СУ „Св. Климент Охридски“.

От 2020 до 2024 г. Красимира Дренска участва в множество национални и международни групови изложби (47 на брой) и реализира 4 самостоятелни изложби, с 2 от които се представя в настоящия конкурс: 2023 г. – „ОРНАМЕНТИ ФРАГМЕНТИ ХАРТИЯ“, галерия „Алма Матер“, София, България и 2021 г. – „ОРНАМЕНТИ“, Мраморно фоайе на НДК, София, България. Носител е на награда за български автор в XII Международен конкурс за хартиено изкуство на фондация „Аматерас“, галерия „Сан Стефано“, 2020, София.

От 2021 г. член на сдружение „Изкуство в действие“, а от 2016 г. член на Съюза на българските художници в секция „Текстил“.

2. Обща оценка на хабилитационния труд на Красимира Дренска и на приносите в него

Хабилитационният труд на Красимира Дренска е базиран на едноименното издание „Хартия, орнаменти, фрагменти“, (албум), Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, София, 2023 г., ISBN:978-954-07-5829-9 и съдържа три обособени раздела, които предоставят текстови и визуални материали, доказващи основните приносни аспекти в работата ѝ на художник и преподавател в катедра „Визуални изкуства“ към ФНОИ. Съдържанието и обемът на представената художественотворческа продукция отговарят напълно на спецификата на настоящия конкурс. Каталогът се отличава с високи художествени качества на включените творби и отличен дизайн.

Първият и най-обширен раздел от хабилитационния ѝ труд включва работи, организирани в серии, изпълнени в предпочитаната от автора техника на ръчно рециклираната хартия, често комбинирана и с други хартиени техники, като папие-маше, декупаж, колаж, релеф. Дренска надлежно описва различните техники на създаването на авторска хартия, с вграждането на естествени материали, текстилни влакна, фрагменти от авторски рисунки и отпечатан текст. (сериите „Пясък във времето“, „Тотеми“, „Митът за Сизиф“, „Девет мита за Сътворението на света“, „Родословно дърво II“).

Наред с плоскостно-декоративните творби, предназначени за експониране на стена, в този раздел Дренска включва и триизмерни, обектно решени серии – своеобразни пластики, каквито са „Старите преди на баба“, „Каменно лице“, „Облекло на дърво“ и „Липсващи парчета“. При тях са използвани 2 метода на работа – на отливането от предмети и форми или на изграждането чрез натрупване на материала. Особено впечатляващи за мен са декоративните пана от серията „Взаимовръзки“, своеобразни релефи, при които различното подреждане на елементите, разработени на модулен принцип, генерира допълнително художествено пространствено въздействие, ползвайки умело средата и осветлението (хвърлените сенки).

Декоративните композиции (тип полиптих) „Родословно дърво I и II“ са впечатляващи с мощната си ритмика и мащаб – тук хартиените елементи са включени в инсталационна форма, в комбинация с дървесни материали.

В серията „Слънчеви фази“, освен познатите и често експериментирани от Дренска методи на колажиране на авторска хартия, е включена и релефна пластика – декоративни релефни изображения на слънца, преговани в хартиената маса – технологически похват, който впоследствие е ползван и при серията „Допълване“.

Технологическите открития, представени в пълнота в първия раздел от хабилитационното си портфолио, Красимира Дренска развива и надгражда във втория раздел „Живописни и смесени техники“ в посока активиране на цветността като доминиращ художествено-естетически принцип на въздействие. Тук са включени работи, при които цветът е доминиращото изразно средство. Експериментът и свободната игра с най-разнообразни живописни, колажни и пластични начини на работа и тук са водещи. Цветните пигменти в комбинация с мокра хартиена маса и релеф взаимодействат в сложни и богати като техника комбинации. Цветовете в работите на Красимира Дренска не са случайно подбрани. Тя включва цветността и разнообразните материалности винаги в съответствие с контекста на заложената в композициите тематика. Прекомпозирането и

ре-контекстуализацията на предходни композиции на автора е интересен експериментален похват, който Дренска ползва неведнъж и който можем да открием и при графичните ѝ работи.

Постигнатите сложна пластична фактурност и релефност допълнително обогатяват живописното изграждане (серията „Следващо слънце“).

Ползвайки се от изследванията си на традиционни за българското културно наследство артефакти, каквито са чергата, орнамента и шевицата, Дренска интегрира декоративни елементи в своята авторска пластична изобразителна лексика, поставяйки ги в съвършено нов, съвременен и уникален, сам по себе си, художествен контекст. В този аспект, серията „Пейзажи от сънища“, решена като полиптих, може да бъде коментирана като особен акцент.

Комбинаторният подход и колажирането на елементите са водещи и при създаването на дигиталните композиции в третия раздел на хабилитационното портфолио на Кр. Дренска. Тук на преден план изпъква умелото ползване на дигиталните технологии за композиране и манипулиране на елементи и фрагменти от предходни, ръчно създадени нейни работи. Ахроматични или с деликатно присъствие на условна цветност, графичните листове остават, като цяло, в траекторията на декоративността. Тук за особено успешни считам екслибрисите, които освен посочените принципи интегрират и типография по подходящ начин, като доказват компетенции на автора и в областта на графичния дизайн. При този специфичен малкоформатен графичен жанр, граничен по отношение на принадлежността си към графиката и илюстрацията, Дренска се чувства определено „в свои води“, ползвайки и развивайки в нов план търсенията си в областта на символа и знака. В този раздел тя включва успешни свои графични серии, намерили място в национални изложби и в значими графични форуми, каквото е напр. Триеналето на графиката в София. Сериите дигитални малкоформатни графики „Място за молитва“ и „Култ“ тук мога да открия като своеобразни постижения на автора.

3. Данни за кандидата Розалия Георгиева Гигова

Розалия Гигова е възпитаник на Националната художествена академия, София, където придобива диплома за магистър през 1999 г. Там тя защитава успешно и своята докторантура през 2004 г. с присъдена образователна и научна степен „доктор“ по Изкуствознание и изобразителни изкуства. Впоследствие, тя изучава втора магистърска програма в Университет Комплутенсе, Мадрид, Испания департамент за „Съвременно изкуство“ с профил „Съременно испанско изкуство“, която завършва успешно през 2012

г. с магистърска теза на тема „Испанско-български връзки в областта на изобразителното изкуство“.

Тя притежава професионална квалификация по педагогика: Специалност: Педагогика на изобразителните изкуства от Националната художествена академия, София (тогава ВИИИ „Николай Павлович“.

Печели грантове за два международни изследователски проекта – „ЕРНСТ МАХ“, Виенски университет, Виена, Австрия (2004-2005) и ГРАНТ НА ДААД, Университетът Хумболт, Берлин, Германия (2006-2007). В периода 2011-2012 г. участва в международни научни и образователни проекти в Мадрид, Испания. В изследователската ѝ работа значително място заемат и редица исторически и етнографски проучвания в рамките на национални научни, образователни и художествени проекти, приключили със стойностни публикации в „Литературен свят“, „Българска наука“, „Минало“, „Arch&Art“, Електронно списание LiterNet и др., надлежно описани в документацията по конкурса.

През 2011 г. Розалия Гигова участва като сътрудник и изследовател в научния проект „Стампа“, Университет Комплутенсе, Мадрид, Испания, Департамент История на съвременното изкуство.

В периода 2012-2013г. д-р Розалия Гигова е била лектор, автор на тематично съдържание, свързано с испанското изобразително изкуство и организатор на културни събития в държавните културни центрове "Волтурно" (Мадрид), Испания, „Хосе Луйс Лопез Вазкез“ (Мадрид), Испания и „Алфредо Краус“ (Мадрид), Испания.

4. Обща оценка на хабилитационния труд на Розалия Георгиева Гигова и на приносите в него.

Хабилитационният труд на Розалия Гигова включва една монография и авторска селекция на 16 статии и студии, публикувани в периода 2004 – 2017 г., описани в документацията по конкурса.

Монографията на Розалия Гигова „Художникът Иван Пенков (1897-1957). Живот и творчество“ / Guigova, Rozaliya, The Artist Ivan Penkov (1897-1957). Life and Work, Sofia, 2013, ISBN 978-954-9387-72-8 съдържа 6 основни раздела, като вторият раздел, от своя страна, включва 9 глави.

Монографията представлява задълбочено, цялостно и до момента, уникално изследване на живота и творчеството на големия български художник Иван Пенков (1897-1957) в широк исторически и културологичен аспект Розалия Гигова предоставя детайлен „стилистичен анализ на творбите на художника; иконографски анализ на неговото

творчество; анализ на Мюнхенския му период, както и на влиянието на немския експресионизъм върху творбите му; връзките, които художникът осъществява с немската култура и изкуство посредством работата си с две световно известни фирми за стъклопис и стъкло – „Обединените цехове за мозайка и стъклопис Пул & Вагнер, Готфрид Хайнерсдорф” в Берлин и „Майерше Хофкунстанцалт“ в Мюнхен; художествен анализ на документалните снимки и оригиналните проекти, които се намират в архива на театралния режисьор Хрисан Цанков, пазен в ЦДА, София; анализ на проектите за произведения на приложно-декоративното изкуство, които художникът изработва и анализ на неговите автопортрети“.

В монографията са включени 112 черно-бели илюстрации, част от които до момента – непубликувани в специализираната литература. Публикувани са фотографии и проекти за стъклопис и мозайка на Иван Пенков, понастоящем съхраняващи се в архива на Берлинската галерия, Германия, които не са били анализирани до сега, поради тяхната трудна достъпност.

Изследването в значителна степен е резултат от специализацията на Р. Гигова в Хумболтовия университет в Берлин, финансирана от Немската служба за академичен обмен DAAD.

Специалният акцент, който е поставен върху развитието на декоративно-приложните изкуства в контекста на художествените тенденции и социално-историческата обстановка в България от началото до края на 50-те години на XX век, ситуира частично хабилитационния труд в територията на настоящия конкурс и може да бъде оценено като принос в този контекст.

Две от студиите на Розалия Гигова, фокусирани върху антропологични изследвания на българските сватбени ритуали и фолклор, са публикувани в естонски научни списания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация Web of Science и SCOPUS. Всички останали статии и студии, приложени в хабилитационния труд на Р. Гигова са публикувани в издания, включени в Националния референтен списък на съвременни български научни издания с научно рецензиране, НАЦИД, и определено носят приносен характер. Сред статиите мога да открия следните:

- Обединените цехове за мозайка и стъклопис „Пул & Вагнер, Готфрид Хайнерсдорф“ в Берлин и творчеството на художника Иван Пенков. Изкуство и контекст. София: Институт за изследване на изкуствата, БАН.

- Стъклописният институт на Франс Хавиер Цетлер в Мюнхен и стъклописта на Харалампи Тачев, БЪЛГАРСКА наука: онлайн научно списание. – София: Сдружение Форум Наука, 2005-, София, 2016, № 86.

Опирайки се богатата си ерудиция, тя целенасочено и задълбочено проучва и анализира труднодостъпни архиви и документация, което прави изследванията ѝ от изключителна стойност за българската история на изкуството и в по-стеснен аспект – за проучването на декоративно-приложните изкуства мозайка, витраж и сценография през творческите постижения на значителни за българското изкуство от началото и средата на ХХ век художници, като Иван Пенков, Дечко Узунов и Харалампи Тачев.

5. Заключение

Въз основа на извършения анализ на хабилитационните трудове, с които двамата кандидати се явяват в настоящия конкурс, имам основания да потвърдя техния, като цяло, приносен характер.

В документацията, предоставена за конкурса, кандидатът д-р Розалия Гигова ясно формулира и доказва приносните моменти в хабилитационния си труд, които считам за обективни, категорично аргументирани и изцяло ги подкрепям. Приложената от нея монография, както и голяма част от публикациите ѝ са от областта на историята на изкуството и само частично имат допирни точки с темата на настоящия конкурс за доцент по Декоративни изкуства и комбинаторика. Налице е и липсата на художествено-творчески и преподавателски опит в областта на конкурса.

Декоративно-комбинаторният подход на формоизграждане е основополагащ принцип при всички работи, представени в хабилитационния труд на кандидата Красимира Дренска. Тя създава собствена символно-знакова система на изразяване, която в съчетание със сложната и многопластова авторска технология на работа поражда по-дълбоки нива на възприятие и осмисляне отвъд елементарната чисто декоративна естетика. Красимира Дренска успява да култивира и развие собствена декоративно-пластична лексика, напълно разпознаваема, което считам за един от основните ѝ приноси в контекста на този конкурс.

От значение за финализирането на моята експертиза по настоящия конкурс и за класирането на участниците в него е и важното обстоятелство, че гл. асистент Красимира Дренска е възпитаник на катедра „Визуални изкуства“ и, впоследствие – дългогодишен преподавател по дисциплини, пряко свързани с темата на конкурса – декоративните изкуства и комбинаториката. Тя е участвала в различни екипи при създаването и актуализирането на учебни планове, програми и е ръководител на МП „Педагогика и

семиотика“. Качествата ѝ на художник, които бяха коментирани по-горе, както и безспорната ѝ опитност като преподавател я правят изключително полезна на екипа на катедра „Визуални изкуства“ и на студентите, което ми дава основания убедено да подчертая превеса на кандидатурата ѝ в настоящия конкурс и да предложа на уважаемото научно жури да избере Красимира Любенова Дренска на академичната длъжност „доцент“ в Област на висше образование 8. Изкуство, Професионално направление 8. 2. Изобразително изкуство (Декоративни изкуства и комбинаторика) за нуждите на катедра „Визуални изкуства“, Факултет по науки за образованието и изкуствата, СУ „Св. Климент Охридски“.

проф. д-р Снежина Бисерова

12. 06. 2024 г.

София